

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu Kararı

Karar No:7

Dilekçe No:	Dilekçe Sahibinin Adı, Soyadı ve Adresi:	Dilekçe Özeti
2844	Mustafa BOZAY Doğucak Köyü Mazgirt/TUNCELİ	Arazisi olmayan çiftçilerin Doğrudan Gelir Desteğinden yararlanması.
3023	Mikail DEMİR ve Arkadaşları Yukarı Sağmal Köyü Çaldıran/VAN	Hayvancılık yapanların çayır tarımı ağırlıklı faaliyette bulduklarından bahisle, Doğrudan Gelir Desteğinden yararlandırılmalarından şikayetçi.
3043	Osman TUNCA Anayurt Mah.Çarşıçıkma Sok. No.1 45860 Mutevelli Ksb. Saruhanlı/MANİSA	Arazi sahibi olan ve tarım arazilerini işleyen Emekli Sandığı ve Sosyal Sigortalar Kurumu'na tabi çalışanların çiftçiler gibi Doğrudan Gelir Desteği ödemelerinden faydalandırılmasını istiyor.
3029	Mehmet KARATAŞ Horzumkeserler Köyü Alaşehir/MANİSA	Çiftçilere yapılan Doğrudan Gelir Desteği ödemelerinin icra takibinden muaf tutulmasını istiyor.
6125	Sefer ER Yeni Mah.Fiskobirlik 3.Sokak No.34 Hendek/SAKARYA	Arazisinin tamamından doğrudan gelir desteği alamadığından şikayetçi.
3150	Musa TATLISOY Kemalpaşa Mah. Kumburlu Cad.No.10 Yumurtalık/ADANA	Hazine arazisi üzerinde çiftçilik yapanların da Doğrudan Gelir Desteğinden yararlandırılmasını istiyor.

Komisyonumuz, Şanlıurfa Milletvekili Yahya AKMAN'ın Başkanlığında Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı ve Maliye Bakanlığı temsilcilerinin katılımı ile 09.12.2004 tarihinde gündeminde bulunan Doğrudan Gelir Desteği uygulamalarına ilişkin dilekçeleri görüşmek üzere toplanmış ve konu bütünlüğünü sağlamak amacıyla birleştirerek görüşmüştür.

I- Açıklamalar ve Genel Değerlendirme

1) **Açıklamalar:** Toplantıda hazır bulunan Tarım ve Köyişleri Bakanlığı temsilcileri Doğrudan Gelir Desteği uygulamalarına ilişkin açıklamalarını Komisyona bilgi dosyası sunarak yazılı ve Sayın Milletvekillerinin sorularına cevap vermek suretiyle de sözlü bir şekilde yapmışlardır.

Diğer temsilciler ise sözlü açıklamalarda bulunmuşlardır. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı temsilcilerinin açıklamaları özetle şöyledir:

1) Arazisi olmayan çiftçilerin Doğrudan Gelir Desteğinden yararlandırılmalarına ilişkin dilekçe hakkında:

Doğrudan Gelir Desteği Tebliğlerinde; tarımsal faaliyetin tarım arazisi üzerinde fiilen tarımsal üretim kaynaklarını kullanarak yapılan bitkisel üretim olarak tanımlandığı, tarımsal üretim ile iştigal eden çiftçinin ise, Doğrudan Gelir Desteği ve çiftçi kayıt sistemi oluşturulmasında belirlenen usul ve esaslara göre fiilen tarımsal üretim kaynaklarını kullanmak suretiyle tarımsal faaliyet yaptığı için Doğrudan Gelir Desteğinden faydalandırılacak gerçek kişiler olarak tanımlandığı, dolayısıyla ilgili uygulama tebliğinde sadece arazi sahibi olanlara değil, üretim riskini alan arazi sahibi ve kiracı konumunda bilfiil üretimde bulunanların dikkate alındığı,

Kendi arazisini işletmek suretiyle tarımsal üretim yapan çiftçilerin, Doğrudan Gelir Desteğinden faydalanabilmeleri için söz konusu uygulama tebliğinde istenen belgeler ile birlikte tapu kaydını gösterir belgelerini ibraz etmeleri durumunda, kiracılık ya da ortaklık yapmak suretiyle tarımsal üretim yapan çiftçilerin ise, söz konusu Uygulama Tebliğinde istenen belgeler ile birlikte kira ya da ortaklık sözleşmelerini ibraz etmeleri koşuluyla Doğrudan Gelir Desteğinden yararlanabilecekleri,

*Sonuç olarak, Doğrudan Gelir Desteğinin arazi sahiplerine değil bilfiil tarımsal üretimde bulunanlara yapıldığı ifade edilmiştir.

2-Tapu zabıt kayıtları bulunmayan kadastro geçmemiş birimlerdeki doğal çayırların Doğrudan Gelir Desteği kapsamına alınması ile ilgili dilekçe hakkında

2004 Yılı Doğrudan Gelir Desteği uygulamalarına ait, 2004/22 sayılı Uygulama Tebliğinin 18/j maddesinde “Özel Mülkiyet Statüsü olup, doğal vasfı çayır olan, üzerinde herhangi bir tarımsal üretimde bulunulmayıp doğal çayır olarak kullanılan” arazilerin Doğrudan Gelir Desteği kapsamı dışında tutulduğu,

Tapudaki vasfı çayır olan veya kadastro geçmemiş birimlerde tespit komisyonu tarafından düzenlenen keşif raporunda, çayır olduğunun ve tarımsal üretimde (gübreleme, sulama v.b.) bulunulduğunun belirtilmiş olması kaydıyla, tapu sicil müdürlüklerinden onaylı tapu zabıt kaydına sahip arazilerin, Doğrudan Gelir Desteği kapsamına dahil edildiği, böylelikle, arazisinin doğal vasfını çayır olarak koruyan üreticilerin Doğrudan Gelir Desteğinden yararlanmasına imkan tanındığı,

*Kısaca: Üzerinde tarımsal faaliyette bulunulan (sulama, gübreleme, ilaçlama v.b.) özel mülkiyete haiz vasıflı çayırların Doğrudan Gelir Desteği ödemelerinde dikkate alındığı,

*Bu arazilerin tapudaki vasfının çayır olması gerektiği,

Kadastro geçmemiş yerlerde bulunan doğal çayırların Doğrudan Gelir Desteği kapsamında tutulması durumunda 4342 sayılı Mera Kanununun 4 üncü maddesi kapsamında yer alan; Mera, yaylak ve kışlaklar ile umuma ait çayır ve otlak alanlarına tecavüz edilebileceği,

Mera Kanununa tabi alanları doğal çayırlardan ayırmak için çok büyük zaman, ihtisas sahibi personel ve yoğun emek gerektirdiği,

*Kadastro geçmemiş alanların yoğun olduğu yerlerde, kadastro geçmemesinden kaynaklanan problemlere, doğal çayırların da eklenmesinin çözümü iyice güçleştireceği gibi durumu içinden çıkılmaz bir hale dönüştüreceği,

*Kadastro geçmemiş yerlerdeki doğal çayırların hiçbir uygulama yılında Doğrudan Gelir Desteği kapsamına alınmadığı,

*Kadastro geçmemiş yerlerdeki doğal çayırların üretimle ilişkilendirilmesi, bu alanların büyüklüğü, bu alanların büyüklüğüne paralel olarak yeterli tespit komisyonların oluşturulması, bu komisyonlarda görev alacak Bakanlık ve diğer kamu kurumlarındaki eleman sayısı ve bu elemanların niteliği yanında; 4342 sayılı Mera Kanunu hükümlerine aykırılık teşkil etmesi ve kamuoyunun hassasiyeti gibi faktörler dikkate alındığında bu talebe olumlu cevap verilmesinin çok ciddi sıkıntılara sebep olacağı ve uygulamanın kilitlenmesine de yol açabileceği,

Sonuç olarak; 2004 Yılı uygulamasının ortasına gelindiği, tebliğin ilgili hükümlerinde yapılacak herhangi bir değişikliğin, uygulamanın bundan sonraki aşamalarında ülke genelinde uygulama bütünlüğünü etkileyerek çok ciddi sıkıntıları beraberinde getireceği ifade edildi.

3- Arazi sahibi olan ve tarım arazilerini işleyen Emekli Sandığı ve Sosyal Sigortalar Kurumuna tabi çalışanların çiftçiler gibi Doğrudan Gelir Desteği ödemelerinden faydalandırılması ile ilgili dilekçe hakkında:

2002 Yılından sonraki uygulamalarda tarım arazisi sahibi olup da bu araziler üzerinde tarımsal üretimde bulunan SSK ve Emekli Sandığına tabi çalışanların Doğrudan Gelir Desteği kapsamına dahil edildikleri ifade edilmiştir.

4- Çiftçilere yapılan Doğrudan Gelir Desteği ödemelerinin icra takibinden muaf tutulmasına ilişkin dilekçe hakkında:

2001 Yılı Uygulama Tebliğine istinaden yeni bir Bakanlar Kurulu Kararı yayınlandığı, bu karara istinaden Doğrudan Gelir Desteği ile ilgili ödemelere herhangi bir mahsup ya da haciz işlemi uygulanmaması yönünde karar alındığı, ancak, daha sonraki yıllarda böyle bir Bakanlar Kurulu Kararı olmadığı için, şu anda ilgili kurumlar ya da üçüncü kişilerin bu ödemelere karşı icra takibi başlatabildiği,

Ancak, Yargıtay 12.Hukuk Dairesinin E.2002/29308 K.2003/2235 no.lu 06.02.2003 tarihli ile E.2002/014571 K.2002/01545 no.lu 12.07.2002 tarihli ve E.2003/004478 K.2003/007240 no.lu 03.04.2003 tarihli Kararlarında gerek kamu kurumlarınca, gerek özel

kurumlarca, gerekse üçüncü şahıslarca Doğrudan Gelir Desteği ödemelerinin haczedilemeyeceği ve mahsup edilemeyeceğine yönelik yargı kararlarının da mevcut olduğu,

Bu nedenle, Doğrudan Gelir Desteği ödemelerinin icra takibinden muaf tutulması için yeni bir kanuni düzenleme yapılması gerektiği ancak şu anda Bakanlıkta konuya ilişkin henüz bir çalışma yapılmadığı ifade edilmiştir.

5- Hazine arazisi üzerinde çiftçilik yapanlarında Doğrudan Gelir Desteği ödemelerinden yararlandırılmasına ilişkin dilekçe hakkında:

Tarımsal Destekleme Politikaları kapsamında çiftçilere Doğrudan Gelir Desteği sağlanması ve kayıt sisteminin oluşturulmasına ilişkin faaliyetlerin 2000/4165 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 4 üncü maddesine istinaden hazırlanarak Resmi Gazetede yayımlanan ilgili yıla ait Uygulama Tebliği hükümleri doğrultusunda yürütüldüğü,

Söz konusu tebliğlerin ilgili maddelerinde; Tarım arazisi, Hazine adına tespit ve tescil edilmiş ise, bu arazinin zilyetlikle iktisabı mümkün olmadığından tarım arazisini işleyen şahsın bu yeri Defterdarlıktan ve Mal Müdürlüğünden kiraladığına dair kira sözleşmesi hükmünün yer aldığı, bu maddeye aykırı tasarrufla bulunarak Hazine arazilerini kullananların Doğrudan Gelir Desteği kapsamında tutulmadığı,

Ecr-i misil ile kiranın birbirine karıştırıldığı, bunların aynı şeyler olmadığı, ancak halk arasında aynı şeyler gibi mütalaa edildiği, bu nedenle de bazı yanlışlıklara sebebiyet verildiği,

Bir kiralama olmayan ecr-i misilin Doğrudan Gelir Desteği ödemelerinde kabul edilmeyeceği ve bu yerlerle ilgili aksi hareket edenlerin de Doğrudan Gelir Desteği ödemelerinden yararlanamayacakları,

Bununla birlikte, ecr-i misilin önüne geçilmesi için, Hazinesinin özel mülkiyetinde olan, ancak üzerinde tarımsal üretimde bulunan tarım arazilerinin kiralanması ile ilgili işlemlerin sadeleştirilmesi ya da çiftçi açısından cazip hale getirilmesine yönelik tedbirlerin alınması hususunda Maliye Bakanlığı nezdinde girişimde bulunulduğu ancak, Maliye Bakanlığının sadece satışları kolaylaştırdığına yönelik ve kira sözleşmelerinin 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında çıkarılan Yönetmelik çerçevesinde yürütüldüğü yönünde bir cevap verildiği ifade edilmiştir.

Yapılan genel açıklamalardan sonra Komisyon Başkanı ve Komisyon Üyesi Milletvekilleri tarafından konunun daha iyi anlaşılması için ilgili kuruluş temsilcisine sorular yöneltilmiştir.

Soruların içerikleri şunlardır:

- 1- Devletten veya şahıstan kiralama yoluyla tarımsal faaliyette bulunanlara Doğrudan Gelir Desteği ödeniyor mu?
- 2- Hazine arazilerinin kira sözleşmelerinin kolaylaştırılmasına yönelik çalışmalar var mı?
- 3- Çayırılık alan olarak kullanılan yerlerle ilgili Doğrudan Gelir Desteği ödemeleri hangi kriterlere göre yapılıyor? Yem bitkileri (yonca v.b.) üretimi yapılan alanlarla, kendiliğinden yetişen doğal çayır olarak ifade edilen alanlara Doğrudan Gelir Desteği ödemeleri nasıl yapılıyor.

- 4- Doğu bölgelerinde tarımsal üretim yapılan arazilerde kadaströ çalışmaları hangi düzeydedir?
- 5- Doğrudan Gelir Desteği ödemelerinde Dünya Bankasından veya başka diğer kuruluşlarından finansman desteği sağlanıyor mu?
- 6- 2005 yılı tarımsal destek uygulaması hangi Bakanlık tarafından yürütülecek?
- 7- Tarım Bakanlığı tarafından Doğrudan Gelir Desteği ödemeleri ile ilgili, vatandaşlardan gelen talepleri de kapsayacak şekilde yapılmış veya yapılan yeni bir uygulama çalışması var mı?

İlgili Bakanlık Temsilcisi tarafından sorulara verilen yanıtlar:

- 1- Doğrudan Gelir Desteği uygulamalarının, her yıl o yıla ait uygulama tebliğleriyle belirlendiği, arazi sahibi olsun veya olmasın yada kiracı olsun, üretim riskini kim üzerine alıyorsa, yani tarımsal üretimde bulunduğunu gösteren belgeleri ibraz etmek suretiyle herkesin Doğrudan Gelir Desteğinden yararlandığı,
- 2- Hazine arazilerinin kira sözleşmesinin kolaylaştırılmasına yönelik bakanlıklarınca Maliye Bakanlığına yapılan girişimlerine yönelik verilen cevapta; kira sözleşmelerinin 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında çıkarılan yönetmelik çerçevesinde yürütüldüğü şeklinde cevap verildiği,
- 3- Ekilerek yetiştirilen ve üzerinde yem bitkileri üretimi (yonca vb.) yapılan ve tapu kayıtlarında çayır olarak belirlenen alanlara Doğrudan Gelir Desteği ödemesinin yapıldığı, kendi haline bırakılmış, üzerinde hiçbir şekilde üretim yapılmayan alanlara Doğrudan Gelir Desteği ödenmediği, Doğu bölgelerindeki en önemli sorunun kadaströ geçmeyen yerlerde ki tapularda arazilerin vasıfları belirlenmemesinden kaynaklandığı,
- 4- Türkiye genelinde arazilerin % 90'ında kadaströ çalışmaları tamamlanmışken, kırsal kesimde bu oranın % 35 düzeyinde olduğu doğu bölgelerinde ise bu oranın daha da az olduğu, halen Tapu Kadaströ Genel Müdürlüğüne birlikte yürütölen çalışmada Dünya Bankasından da bir kaynak sağlanmak üzere olduğu, söz konusu işlemler sonuçlandığı takdirde 2 yıl içerisinde kadaströ çalışmalarının tamamlanmasıyla şu an mevcut bir çok sorunun kendiliğinden çözülebileceği,
- 5- Doğrudan Gelir Desteği ödemelerinin tamamen ölkemizin bütçe imkanları ile karşılandığı, Dünya Bankasından sağlanan desteğin teknik yardım düzeyinde olduğu, bununda Bakanlıklarının bilgisayar donanım, yazılım ve network altyapısını oluşturmak şeklinde olduğu, Doğrudan Gelir Desteği ile ilgili bir dış kaynak kullanımının şu ana kadar söz konusu olmadığı,
- 6- Hazine Müsteşarlığı temsilcisinin belirttiği üzere; 2005 yılından itibaren sadece Doğrudan Gelir Desteği değil, prim ödemeleri, diğer hayvancılık desteklerinin de Tarım Bakanlığı bütçesine dahil olduğu, Hazine Müsteşarlığının ödemeler anlamında artık bir fonksiyonunun kalmayacağı, sadece nakit sağlama açısından Hazinesinin bir işlevi olacağı, Maliye Bakanlığı temsilcisi, konu ile ilgili söz alarak Maliye Bakanlığı ile Hazine Müsteşarlığının birlikte nakit planlaması yaparak Tarım Bakanlığının kullanımı için ayrılan ödeneğin hangi sürelerde kullanılacağı, hangi ayda serbest bırakılacağı gibi planlamaları belirleyeceği,
- 7- 2005 yılında tarımsal desteklerin Tarım Bakanlığına geçmesinden dolayı Doğrudan Gelir Desteği uygulamaları için yeni bir Bakanlar Kurulu Kararı gerekeceği, bu çerçevede de Tarım bakanlığının uygulama ile ilgili değişik alternatiflerini de kapsayacak şekilde çalışmaların başladığı, Doğrudan Gelir Desteği yanında, değişik tarım teknikleri uygulayan çiftçilerimize, yani sertifikalı tohumluk kullanana, arazi tapulaştırması yaptırmış olanlara, toprak analizlerini yaptırmış olan çiftçilere, ek bir

Doğrudan Gelir Desteği verilmesine yönelik çalışmaların devam ettiği, ayrıca il ve ilçelerin sosyoekonomik gelişmişlik düzeylerine göre kriterler oluşturup kademeli olarak Doğrudan Gelir Desteği ödenmesi çalışmalarının da yürütüldüğü, yukarıda ifade edilen söz konusu uygulamaların şu anda henüz sonuçlanmadığı, üzerinde çalışılan konular olduğu,

şeklinde sorulan sorulara yanıtlar verilmiştir.

II- İlgili Bakanlık Temsilcilerinin Açıklamaları Sonucu Komisyonun Yapmış Olduğu Tespitler ve Genel Değerlendirme:

1- Doğrudan Gelir Desteği sağlanması ve kayıt sistemi oluşturulmasına ilişkin faaliyetlerin, 2000/4165 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 4 üncü maddesine istinaden hazırlanan ve Resmi Gazetede yayımlanan ilgili yıla ait Uygulama Tebliği hükümleri kapsamında yürütüldüğü,

2- Doğrudan Gelir Desteği uygulamalarının arazi sahiplerine değil bilfiil tarımsal üretimde bulunanlara yapıldığı,

3- Hazine arazisi üzerinde çiftçilik yapanlardan araziyi kiralayanların Doğrudan Gelir Desteği uygulamalarından yararlandırıldıkları,

4- Ecr-i misilin Doğrudan Gelir Desteği ödemelerinde geçerli olmadığı, bunun çoğu zaman karıştırıldığı,

5- Ecr-i misilin önüne geçilmesi için Hazinesin özel mülkiyetinde bulunan ancak üzerinde tarımsal üretim yapılan tarım arazilerinin kiralanmasıyla ilgili işlemlerin yaygınlaştırılması amacıyla çiftçiye kolaylık sağlanması gerektiği,

6- Başlangıçta SSK ve Emekli Sandığı mensubu olup da tarım arazisi sahibi olanlara ödenmeyen Doğrudan Gelir Desteğinin sonraki yıllarda düzeltildiği, bu şahıslara da ödeme yapıldığı,

7-Uygulama Tebliğine istinaden tapulu olan kadastroya geçmiş ya da geçmemiş yerlerdeki çayır arazilerinde üretimde bulunulduğunun tespit komisyonlarınca belirlenmesiyle bu yerlerinde Doğrudan Gelir Desteği kapsamına alındığı,

8- Kadastro geçmemiş yerlerde ise çayır alanlarının 2004 yılına kadar uygulama kapsamına alınmadığı, doğal çayır alanlarının uygulama kapsamına alınmasına yönelik bir çalışmanın yapılmadığı,

9- 2001 Yılı Uygulama Tebliğine istinaden yayınlanan Bakanlar Kurulu Kararına istinaden Doğrudan Gelir Desteği ile ilgili ödemelerde herhangi bir haciz işlemi uygulaması yapılmadığı ancak, daha sonraki yıllarda böyle bir Bakanlar Kurulu Kararı mevcut olmadığı için üçüncü şahıs ve kişilerin icra takibi başlatılabildikleri,

Bu konuya ilişkin Yargıtay Kararlarının olduğu, bu kararların gerek kamu kurumlarınca, gerekse özel kurumlarca ya da üçüncü şahıslarca Doğrudan Gelir Desteği ödemelerinin haczedilemeyeceğine, mahsup edilemeyeceğine yönelik olduğu,

Bu konuda yasal düzenleme yapılması gerektiği,
Komisyonumuzca tespit edilmiştir.

KARAR: T.B.M.M. Dilekçe Komisyonu Genel Kurulunda Doğrudan Gelir Desteği uygulamalarına ilişkin 6 adet dilekçenin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Bu görüşmeler sonucu;

2005 yılında tarımsal desteklerin Tarım ve Köyişleri Bakanlığına geçmesi nedeniyle Doğrudan Gelir Desteği uygulamaları için yeni bir Bakanlar Kurulu Kararı gerektiği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede Bakanlık tarafından başlatılan çalışmaların bir an önce sonuçlandırılması ve beklenti içerisinde bulunan çiftçilere normal Gelir Desteği Ödemelerinin yanı sıra değişik tarım teknikleri uygulamak suretiyle üretimi artıran çiftçiler için değişik yönden (daha fazla) Doğrudan Gelir Desteği sağlanmasının uygun olacağı, ayrıca hayvancılıkla uğraşan ve tapudaki vasfı çayır olan kadastro geçmemiş alanlarda bulunan arazilerin, tespit komisyonu tarafından yapılan keşiflerinde ülkemizin tüm bölgelerindeki uygulamalarında adil bir birlikteliğin sağlanmasının uygun olacağı yönünde karar almıştır.

İlgili dilekçeler hakkında 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 116 ncı maddesi uyarınca Komisyonumuzca başka bir işlem yapılmayacağına karar verildi.

Yahya AKMAN
Şanhurfa Milletvekili
Başkan

Alaettin GÜVEN
Kütahya Milletvekili
Başkanvekili
(Toplantıya katılmadı)

Kenan ALTUN
Ardağan Milletvekili
Sözcü

Fehmi ÖZTUNÇ
Hakkari Milletvekili
Katip Üye
(Toplantıya katılmadı)

Abdülmeçit ALP
Bursa Milletvekili
Üye

Ali Rıza GÜLÇİÇEK
İstanbul Milletvekili
Üye

Cahit CAN
Sinop Milletvekili
Üye

Göksal KÜÇÜKALİ
İstanbul Milletvekili
Üye

İbrahim ÖZDOĞAN
Erzurum Milletvekili
Üye

Nezir BÜYÜKCENGİZ
Konya Milletvekili
Üye
(Toplantıya katılmadı)

Şevket ARZ
Trabzon Milletvekili
Üye

Talat KARAPINAR
Ankara Milletvekili
Üye
(Toplantıya katılmadı)

Zeynep Damla GÜREL
İstanbul Milletvekili
Üye

Züheyir AMBER
Hatay Milletvekili
Üye

Erdoğan ÖZEGEN
Niğde Milletvekili
Üye

